

**МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ
УКРАЇНИ**
Мін'юст

вул. Архітектора Городецького, 13, м. Київ, 01001
тел.: (044) 364-23-93, факс: (044) 271-17-83
E-mail: callcentre@minjust.gov.ua,
themis@minjust.gov.ua,
Web: <http://www.minjust.gov.ua>,
код згідно з ЄДРПОУ 00015622

**Комітет Верховної Ради України
з питань правової політики**

На виконання доручення Віце-прем'єр-міністра України – Міністра цифрової трансформації України М. Федорова від 02 серпня 2021 року № 35519/1/1-21 до листа Комітету Верховної Ради України з питань правової політики від 22 липня 2021 року № 04-26/21-2021/244640 Міністерство юстиції України розглянуло проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо зазначення та подання відомостей про кінцевого бенефіціарного власника та структуру власності юридичної особи» (реєстр. № 5807 від 20 липня 2021 року), внесений народними депутатами України Фрісом І.П. та іншими (далі – проєкт Закону), та в межах компетенції повідомляє таке.

Загалом Міністерство юстиції України підтримує ініціативи щодо зменшення адміністративного навантаження на бізнес і в цьому аспекті проєкт Закону заслуговує на схвальну оцінку. Водночас для досягнення найвищого коефіцієнту корисності відповідні зміни мають бути комплексними та послідовними. Тому Мін'юст підтримує проєкт Закону за умови врахування таких пропозицій.

1. У пояснювальній записці до проєкту Закону вказано, що його прийняття дозволить значно спростити положення чинного законодавства в частині необхідності зазначення відомостей про кінцевого бенефіціарного власника юридичної особи (далі – КБВ), а також *розвантажити державних реєстраторів* через збільшення строку подання юридичними особами інформації про КБВ.

Так, пунктом 2 частини першої проєкту Закону пропонується пункт 16 частини четвертої статті 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» (далі – Закон про реєстрацію) викласти у новій редакції, встановивши, що нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є КБВ, – для фізичної особи – нерезидента та, якщо такий документ оформлений без застосування засобів Єдиного державного демографічного реєстру, – для фізичної особи – резидента *подається у разі відсутності вказаного документа у матеріалах реєстраційної справи або у разі його зміни*.

СЕД АСКОД
Міністерство юстиції України
№ 65692/11952-4-21/8.4.4 від 13.08.2021
Підписувач Горовець Євгеній Миколайович
Сертифікат 12A1C72050EC685404000000005E05005D630D00
Дійсний з 01.10.2019 10:52:15 по 01.10.2021 10:52:15

Міністерство юстиції України
від 13.08.2021 № 65692/11952-4-21/8.4.4

З огляду на це варто зазначити, що у разі прийняття такої норми *навантаження на державних реєстраторів, якими є, у тому числі, і нотаріуси*, навпаки, *суттєво збільшиться*, оскільки державному реєстратору необхідно буде переглянути всі реєстраційні дії, щоб знайти серед них ту, в пакеті документів для вчинення якої надавалася нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є КБВ юридичної особи. На вказані пошуки державний реєстратор може витратити досить багато часу. При цьому слід наголосити, що строк розгляду поданих документів становить 24 години після їх надходження (пункт 1 частини першої статті 26 Закону про реєстрацію).

Особливої уваги потребує питання щодо надання адміністративних послуг з державної реєстрації юридичних осіб через центри надання адміністративних послуг, передбачене Законом України «Про адміністративні послуги», а також Порядком державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, затвердженим наказом Міністерства юстиції України від 09 лютого 2016 року № 359/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 09 лютого 2016 року за № 200/28330 (далі – Порядок).

Так, подання документів для проведення державної реєстрації через центри надання адміністративних послуг (фронт-офіси) має низку особливостей, які визначені розділом III Порядку. У разі подання документів для державної реєстрації до фронт-офісу уповноважена особа такого фронт-офісу здійснює усі дії щодо прийняття та видачі документів для державної реєстрації, передбачені цим Порядком, та здійснення яких покладається на державного реєстратора, уповноважену особу суб'єкта державної реєстрації відповідно до Порядку.

Слід зазначити, що уповноважена особа фронт-офісу *не матиме змоги перевірити наявність (відсутність) нотаріально засвідченої копії документа, що посвідчує особу, яка є КБВ юридичної особи, у матеріалах реєстраційної справи.*

У свою чергу, державний реєстратор, отримавши пакет документів для проведення державної реєстрації та не знайшовши у матеріалах реєстраційної справи вказаного документа, відповідно до пункту 1 частини першої статті 27 Закону про реєстрацію повинен буде здійснити зупинення розгляду документів, поданих для проведення державної реєстрації.

Розгляд документів зупиняється на строк, що становить 15 календарних днів з дати їх зупинення. У разі подання документів, необхідних для усунення підстав для зупинення розгляду документів, протягом встановленого строку розгляд документів поновлюється.

Таким чином строк розгляду документів, наданих для проведення державної реєстрації, може суттєво зрости.

Також повідомляємо, що проектом Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму протидії рейдерству» (реєстраційний № 3774 від 02 липня 2020 року), який 15 травня 2021 року прийнято за основу із скороченням строку підготовки, передбачається скасування такої процедури як зупинення розгляду поданих документів та перенесення підстав для зупинення у підстави для відмови у державній реєстрації.

Ураховуючи викладене вище, прийняття запропонованих проектом Закону змін може призвести до збільшення кількості відмов у проведенні державної реєстрації,

що у цілому негативно вплине на ситуацію.

2. З огляду на те, що від моменту прийняття Верховною Радою України Закону України від 06 грудня 2019 року № 361-ІХ «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення» (далі – Закон № 361-ІХ) до моменту затвердження структури власності Міністерством фінансів України сплинув досить тривалий час, пропонуємо пункт 4 Розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону викласти у такій редакції:

«Юридичні особи, зареєстровані до набрання чинності нормативно-правовим актом, яким затверджена форма та зміст структури власності, подають державному реєстратору інформацію про кінцевих бенефіціарних власників в обсязі, визначеному цим Законом, та структуру власності протягом року з дня набрання чинності нормативно-правовим актом, яким затверджена форма та зміст структури власності.».

3. Слід зазначити, що Міністерством юстиції України постійно здійснюється аналіз та опрацювання проблемних питань, пов'язаних з оновленням інформації про КБВ юридичної особи, яка має міститись в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – Єдиний державний реєстр), тому враховуючи, що врегулювання порушених питань потребує комплексного підходу, пропонуємо доповнити проект Закону такими змінами до Закону про реєстрацію.

3.1. На сьогодні положеннями Закону про реєстрацію не визначено строку дії документа, що підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження, а також нотаріально засвідченої копії документа, що посвідчує особу, яка є КБВ. Це, в свою чергу, зумовлює неоднозначність ситуації та значну кількість запитань з боку заявників та державних реєстраторів, а також створює підстави для зловживань та маніпуляцій під час здійснення оновлення відомостей про КБВ.

З огляду на це, пропонуємо доповнити частину першу статті 15 Закону про реєстрацію новими частинами такого змісту:

«13-1) витяг, виписка чи інший документ з торговельного, банківського, судового реєстру тощо, що підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження, повинен бути виданий уповноваженим органом такої країни не раніше трьох місяців до дати його подання для проведення державної реєстрації або здійснення інших реєстраційних дій;

13-2) нотаріальне засвідчення копії документа, що посвідчує особу, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи, має бути здійснено не раніше трьох місяців до дати його подання для проведення державної реєстрації або здійснення інших реєстраційних дій;».

3.2. Законом № 361-ІХ пункт 3 частини п'ятої статті 17 Закону про реєстрацію, який передбачає подання одного із відповідних документів, доповнено трьома новими абзацами такого змісту:

«є) структура власності за формою та змістом, визначеними відповідно до законодавства;

ж) витяг, виписка чи інший документ з торговельного, банківського, судового

реєстру тощо, що підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження, – у разі, якщо засновником юридичної особи є юридична особа – нерезидент;

з) нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи, – для фізичної особи – нерезидента та, якщо такий документ оформлений без застосування засобів Єдиного державного демографічного реєстру, – для фізичної особи – резидента».

Крім того, у зв'язку із внесеними Законом № 361-IX змінами абзац шістнадцятий зазначеної частини наразі викладено у такій редакції:

«Справжність підписів учасників, які голосували за рішення, визначені у підпунктах «а», «б», «є», «ж» та «з» цієї частини, засвідчується нотаріально з обов'язковим використанням спеціальних бланків нотаріальних документів. Якщо у випадках, передбачених законом, таке рішення приймається без урахування голосів учасників у зв'язку з настанням певної обставини, подається документ, що підтверджує настання такої обставини.»

Виходячи з аналізу викладеної норми, мова йде про засвідчення справжності підписів учасників *на рішенні, за яке вони голосували*. А документи, подання яких передбачено підпунктами «є», «ж» та «з», не є рішеннями, за які голосують учасники. Відповідно, на зазначених документах відсутні підписи учасників, а отже і немає потреби у нотаріальному засвідченні їх справжності.

Враховуючи викладене, з метою уникнення неоднозначності розуміння вказаних положень пропонуємо внести до частини п'ятої статті 17 Закону про реєстрацію такі зміни:

підпункти "є", "ж" та "з" пункту 3 виключити;

доповнити новими пунктами 4 – 6 такого змісту:

«4) структура власності за формою та змістом, визначеними відповідно до законодавства;

5) витяг, виписка чи інший документ з торговельного, банківського, судового реєстру тощо, що підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження, – у разі, якщо засновником юридичної особи є юридична особа – нерезидент;

б) нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи – для фізичної особи – нерезидента та, якщо такий документ оформлений без застосування засобів Єдиного державного демографічного реєстру, – для фізичної особи – резидента.»;

у абзаці шістнадцятому слова «"є", "ж" та "з"» виключити.

3.3. Частиною чотирнадцятою статті 17 Закону про реєстрацію передбачено подання в пакеті документів для проведення державної реєстрації припинення юридичної особи в результаті її реорганізації документів, необхідних для встановлення даних про КБВ юридичної особи (пункти 7 – 9 вказаної частини).

Під час застосування вказаних положень Закону виникає непорозуміння з приводу того, стосовно якої юридичної особи необхідно подавати ці документи: щодо тієї, що припиняється, чи щодо правонаступника.

Перш за все слід звернути увагу на положення частини третьої статті 6 Закону про реєстрацію, відповідно до якої *державного реєстратора зобов'язано під час*

проведення реєстраційних дій щодо юридичної особи (крім державної реєстрації припинення) та у разі подання такою юридичною особою відомостей про особу, що є КБВ, здійснювати перевірку (верифікацію) відомостей, зазначених стосовно цієї особи, використовуючи відомості певних реєстрів та інформаційних систем.

Враховуючи вказану норму Закону про реєстрацію та беручи до уваги, що в результаті реорганізації юридичної особи відбувається її припинення, не виглядає раціональним та доцільним подавати відомості про КБВ юридичної особи, яка припиняється.

Якщо ж мова іде про подання документів, необхідних для встановлення даних про КБВ щодо юридичної особи – правонаступника, то подання таких документів і так вже передбачено у відповідному пакеті документів (частиною першою або частиною четвертою статті 17 відповідно).

Ураховуючи вищезазначене, вважаємо необхідним виключити з частини чотирнадцятої статті 17 Закону про реєстрацію пункти 7 – 9.

3.4. Згідно з частиною двадцять другою статті 17 Закону про реєстрацію юридичні особи зобов'язані підтримувати інформацію про КБВ та структуру власності в актуальному стані, *оновлювати її та повідомляти державного реєстратора про зміни протягом 30 робочих днів з дня їх виникнення, та подавати державному реєстратору документи, що підтверджують ці зміни.* Якщо зміни у структурі власності та інформації про КБВ юридичної особи відсутні, *юридичні особи зобов'язані повідомляти державного реєстратора про відсутність таких змін* при проведенні державної реєстрації будь-яких змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі.

Перш за все слід звернути увагу, що оновлені форми заяв містять поля для внесення відомостей про КБВ відповідно до прийнятих змін до Закону про реєстрацію, у тому числі наявні поля для зазначення, що відомості про КБВ, які містяться в Єдиному державному реєстрі, є актуальними або потребують змін.

Таким чином, *якщо заявником у заяві буде позначено, що відомості про КБВ є актуальними, подання документів, які передбачені для встановлення відомостей про КБВ, не є необхідним.* Однак, у зв'язку з недосконалим викладенням норм у статті 17 Закону про реєстрацію на практиці виникають непоодинокі випадки, коли подання таких документів вимагають від заявника у будь-якому випадку.

Також слід зазначити, що у структурі власності юридичної особи можуть часто відбуватися зміни, які не впливають на визначення КБВ, а отже, у таких випадках, на нашу думку, відсутня потреба надавати державному реєстратору оновлену структуру власності. Окреслене питання може торкнутися, перш за все, акціонерних товариств, у яких міноритарні власники акцій можуть змінюватися навіть щогодини.

Враховуючи зазначене та з метою дотримання принципу юридичної визначеності пропонуємо частину двадцять другу статті 17 Закону про реєстрацію викласти в такій редакції:

«22. Юридичні особи зобов'язані підтримувати інформацію про кінцевих бенефіціарних власників в актуальному стані, оновлювати її та повідомляти державного реєстратора про зміни протягом 30 робочих днів з дня їх виникнення, а також подавати державному реєстратору документи, що підтверджують такі зміни. Якщо зміни в інформації про кінцевих бенефіціарних власників юридичної особи

відсутні, юридичні особи зобов'язані повідомляти державного реєстратора про актуальність відповідної інформації при проведенні державної реєстрації будь-яких змін до відомостей про юридичну особу, що містяться в Єдиному державному реєстрі. У такому випадку структура власності, документ, що підтверджує реєстрацію юридичної особи – нерезидента в країні її місцезнаходження, та нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи, не подаються.».

3.5. Положення статті 22 Закону про реєстрацію встановлюють необхідність подання документів для встановлення відомостей про КБВ, однак їх формулювання є некоректними та вводять в оману, відносно якої особи мають бути подані такі документи. Також, положення пункту 1 частини п'ятої статті 9 Закону про реєстрацію серед переліку відомостей Єдиного державного реєстру про відокремлені підрозділи іноземних неурядових організацій, представництва, філії іноземних благодійних організацій не містять відомостей про КБВ.

З огляду на те, що відокремлені підрозділи іноземної неурядової (благодійної) організації мають вносити до Єдиного державного реєстру відомості про КБВ пропонуємо:

пункт 2 частини п'ятої статті 9 доповнити новим абзацом такого змісту:

«відомості про кінцевого бенефіціарного власника іноземної неурядової (благодійної) організації: прізвище, ім'я, по батькові (за наявності), дата народження, країна громадянства, серія та номер паспорта громадянина України або паспортного документа іноземця, місце проживання, реєстраційний номер облікової картки платника податків (за наявності), характер та міра (рівень, ступінь, частка) бенефіціарного володіння (вигоди, інтересу, впливу);»;

у статті 22:

пункт 2 частини другої виключити, а пункти 8 – 9 викласти у такій редакції:

«8) структура власності іноземної неурядової (благодійної) організації за формою та змістом, визначеними відповідно до законодавства;

9) витяг, виписка чи інший документ з торговельного, банківського, судового реєстру тощо, що підтверджує реєстрацію іноземної неурядової (благодійної) організації в країні її місцезнаходження;»;

пункти 5 – 7 частини третьої викласти у такій редакції:

«5) структура власності іноземної неурядової (благодійної) організації за формою та змістом, визначеними відповідно до законодавства – у разі внесення змін до структури власності, які впливають на встановлення кінцевих бенефіціарних власників;

б) витяг, виписка чи інший документ з торговельного, банківського, судового реєстру тощо, що підтверджує реєстрацію іноземної неурядової (благодійної) організації в країні її місцезнаходження – у разі внесення змін, пов'язаних із зміною до відомостей про таку особу;

7) нотаріально засвідчена копія документа, що посвідчує особу, яка є кінцевим бенефіціарним власником юридичної особи – для фізичної особи – нерезидента та, якщо такий документ оформлений без застосування засобів Єдиного державного демографічного реєстру, – для фізичної особи – резидента – у разі внесення змін, пов'язаних зі зміною відомостей про кінцевого бенефіціарного власника.».

Додатково інформуємо, що Міністерство фінансів України листом від 09 серпня 2021 року № 26110-03-5/24928 та Міністерство економіки України листом від 10 серпня 2021 року № 2415-01/40805-03 надіслали до Міністерства юстиції України свої позиції до проєкту Закону (копії листів додаються).

Додаток: на 5 арк. в 1 прим.

Перший заступник Міністра

Євгеній ГОРОВЕЦЬ